

El més important del nou text és el salt qualitatiu d'autogovern

El nou Estatut, Catalunya i Quebec

Eduard Rius

Entre moltes d'altres coses, el debat a l'entorn de la proposta d'un nou Estatut feta per part de CiU (i al voltant de les reivindicacions i matisos que hi han aportat la resta de forces polítiques catalanes), ha posat sobre la taula dues qüestions bàsiques per a Catalunya: el grau de benestar i progrés a què volem aspirar, d'una banda, i el grau d'autogovern o sobirania, de l'altra.

I, és clar, les veus de sempre de Madrid s'han alçat per dir que ni parlar-ne. Ni parlar-ne, d'autogovern, que ja en tenim prou, i encara menys gosar parlar d'autodeterminació, que és heregia! És la negació de sempre. Durant molts anys, primer el PSOE i després el PP han negat tantes vegades l'autogovern i el dret a l'autodeterminació que els seus arguments, per reiteratius, són cada vegada més fràgils en un món en constant evolució.

Voldria, però, centrar-me en un dels arguments més gastats en el passat, en el present i de ben segur en el futur: la negació sistemàtica del dret a l'autodeterminació. Negació que sempre es fa dient que, en termes jurídics i de dret internacional, parlar d'autodeterminació és parlar de coses d'un altre temps, avui sense fonaments.

Res més lluny de la realitat. L'argument jurídic per negar el dret a l'autodeterminació és fal·laç. Això és el que es divulga i s'explica clarament en el llibre *Canadà divisible*, de Salvador Morera i Josep Sort, que fa unes setmanes vam presentar a la seu de la Fundació

Ramon Trias Fargas. Un llibre que fa una aportació ben significativa: no valen arguments jurídics, de dret comparat o dret internacional per negar el dret a l'autodeterminació.

Del dret i del revés i amb tota la documentació, el llibre ens mostra com el dret a l'autodeterminació a escala

mundial té un abans i un després de l'informe de 1998 de la Cort Suprema del Canadà. Que –amb les condicions que es vulguin– una instància judicial com aquesta reconegué el dret a la secessió d'una província, té una transcendència evident.

Quebec no és Catalunya, certament, però així com nosaltres som referent europeu i internacional en algunes coses, és innegable que el Quebec ho és en d'altres i, especialment en el terreny del dret.

És innegable l'interès que el Quebec aixeca en l'opinió pública mundial i molt especialment en Estats amb nacions, i en aquestes nacions. Això es deu al fet que no s'acaba d'entendre que en

el país amb millor nivell de vida i de benestar del món (Canadà) hi hagi un territori que, amb moments de més o menys intensitat però de manera constant i més enllà d'uns resultats electorals, demanda el seu reconeixement nacional i àdhuc la sobirania.

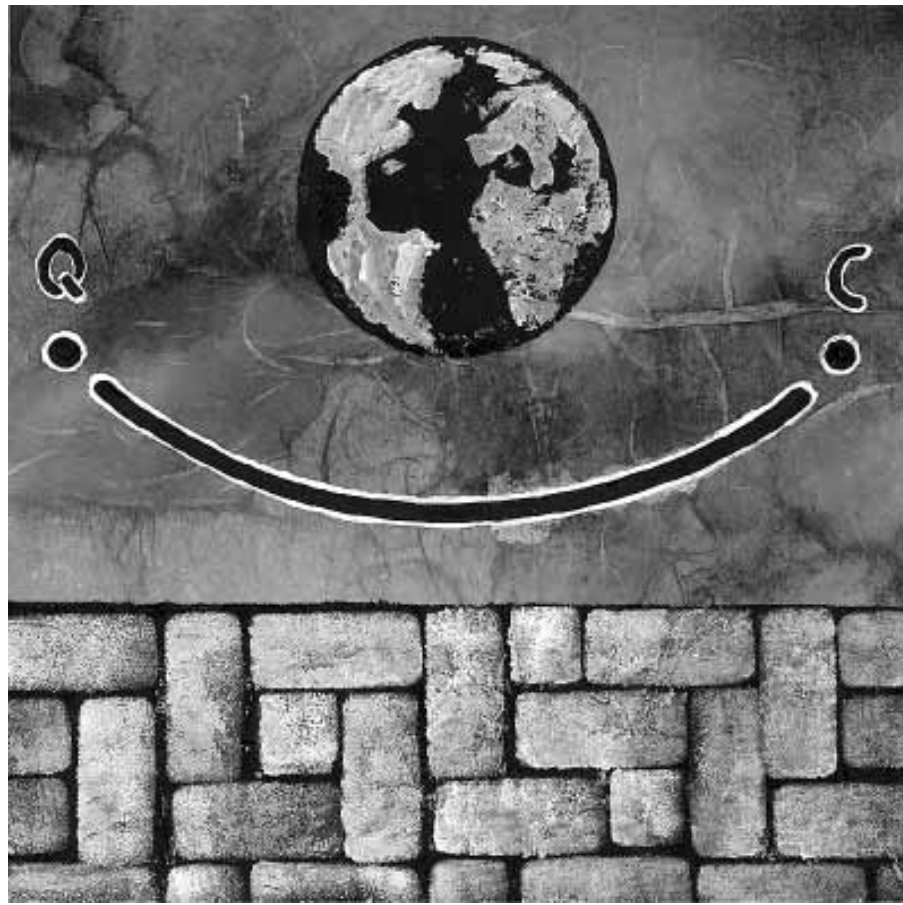
A més, en algunes coses, no som tan lluny el Quebec de Catalunya. Tot i que som dos casos diferents i, per exemple, els plantejaments polítics dels partits majoritaris no són comparables, les semblances són múltiples: un nacionalisme útil, integrador i motor de progrés; el sentiment de menysteniment per part de l'Estat; la reticència de l'Estat de transformar-se vertaderament en plurinacional; la preocupació per la integració dels nousvinguts en una societat d'una nació sense Estat; la voluntat de preservar la identitat en un món en vies de globalització, etc.

En canvi és justament la diferent actitud del Canadà i d'Espanya amb relació a la respectiva plurinacionalitat allò que cal remarcar. El caràcter pacífic i democràtic del debat constitucional Canadà-Quebec serveix d'exemple. El manteniment de les diferències té lloc en el terreny estrictament polític, si bé té diferents escenaris: reformes constitucionals, enfrontament parlamentari, o l'ús de la Cort Suprema del Canadà com una instància més del debat polític.

Les nacions sempre han tingut el dret a decidir la seva sobirania, independentment de si els ha estat reconegut o no. És el dret a l'autodeterminació. Catalunya, com el Quebec, el té, aquest dret. Però, com veiem, el reconeixement teòric i pràctic d'aquest dret és políticament molt difícil.

Confiam que en el futur no ho sigui tant. Hi ajudarà, sens dubte, l'exemple del Quebec. Hi pot ajudar també el nostre context més immediat: Europa. Però allò que sobretot pot contribuir-hi és fer el salt qualitatiu en matèria d'autogovern que el nou Estatut suposa.

• Eduard Rius. President de la Fundació Ramon Trias Fargas

SALVADOR ANTON

De llengua i de poder

Bienve Moya

El Quim Monzó ho ha anunciat a la universitat, i ha fet bona la profecia (que sempre m'havia estat burxant el cuc de l'orella): al català val més que li lloquem una habitació en un hospital d'aquests que tenen a Suïssa on practiquen l'eutanàsia sense dolor. El professor Joan Solà, no diu ben be el mateix, però s'hi acostava... i jo hi estic d'acord. Hi estic d'acord, perquè si els usuaris del català volem seguir utilitzant l'idioma més enllà del menjador de casa, hem d'adonar-nos que sense poder polític no hi ha solució per a la llengua catalana (ni per altres exercicis nacionals, és clar). I ara per ara, de poder polític real... el més calent és a l'aigüera. Allò que va néixer a finals del XIX amb el romanticisme, va estroncar-se i va tornar a renèixer els anys de la República i va conservar-se com un projecte

durant l'antifranquisme... allò, francament ho han enterrat els polítics que van elaborar la Constitució de l'any... (no debades els nacionalistes espanyols, d'un cantó i de l'altre, la defensen amb tant deler aquesta constitució).

Ara ens n'adonem, il·lusos, que els ciutadans espanyols, aquells que es diuen els nostres germans de pàtria, actuen més com a cosins que no pas altra cosa. I certament els cosins, els *primos*, com ells en diuen, l'hem estat fent durant força temps, perquè ni *ells*, ni molts dels d'aquí, que utilitzen el *nosaltres* amb tot desvergonyiment, no s'ho han cregut mai, que la pretensió del catalanisme culte i popular impliqués la recuperació total del poder polític català; sense el qual, entrat el segle XXI, no hi ha possibilitats per al desenvolupament d'una cultura competitiva. Ells (amb els *nosaltres*

tres davant, enlairant cadascú la seva solució bandera) imaginaven (fins i tot estaven disposats a tolerar) una cultura regional, supeditada. A l'adonar-se que la pretensió no anava per aquí i significava tractar de tu a tu, s'han escandalitzat. Els pocs mentors que es deien comprendre, s'han fet enrere amb un "Però què s'han cregut, aquests!" Espanya està disposada a tolerar una cultura subordinada, com si diguéssim una secció de la cultura espanyola, la gran, la castellana, que ens ha d'incloure a tots... però el tu a tu, la competència directa... "Però què s'han cregut!"

La veritat és que la cultura castellana oficial (llevat de casos gairebé anecdòtics) mai no ha mogut un dit per exercir de vehicle universal de la llengua catalana, que ho hauria pogut fer, però no ha estat així; mai la cultura catalana ha estat acollida per expressar-se a través de l'espanyol. Com sí que ho ha fet l'alemany, per exemple, amb les llengües

txeca, o hongaresa (tan suposadament minoritàries com el català). Però no. Tot han estat cants de sirena que anaven dedicats a enllepolir i enrolar els ingenus o perversos (o les dues coses alhora) odissius catalans a integrar-se en el poder polític espanyol, de cultura castellana. Potser si realment des de Espanya s'haguessin fet passes en aquella direcció: exercir de portaveu, de vehicle... Però no, perquè així encara s'hauria pogut salvar la llengua catalana, i l'Estat espanyol mai no ha estat, i continua no estant-ho, disposat a tolerar aquesta competència. I qui no s'ho cregui només cal que repassi la premsa diària. Ara, passat ja tot aquest temps (més d'un segle), aquesta proposta tampoc ja no serveix; ara només queden dues solucions: el poder polític o l'eutanàsia. Tota altra fórmula de participació que se'ns proposi, i més si neix d'entre els *nosaltres*, serà marejar la perdiu. Dit en plata, i ja em disculparan la vulgaritat: que ningú es faci il·lusions, avui Espanya no està per hòsties! Per a ells també ha passat un segle, i la invertebració se'ls ha fet tan pesada com a nosaltres.